

سلسله دروس خارج

اصول فقہ

بہت وضع

جلسہ :

۶۸

تاریخ :

۱۹ / ۱۲ / ۱۰

نظریات پیرامون
«حقیقتِ وضع»

نظریه ششم :
مبنای هوهویت

مبنای
«هوهویت»

وضع عبارت است از «جعل هوهویت بین لفظ و معنی در عالم اعتبار»

بررسی اشکال
اول به مبنای
«جعل»
هوهویت»

جواب :

مرحوم فاضل :

«جعل هوهویت»، خلاف وجدان در نام گذاری ها و وضع اسامی است

مرحوم خوئی :

اذهان عامه، از فهم آن قاصر هستند.

آیت الله سیستانی :

جعل هوهویت، آسان و از مرتکبات عرفی است و نیازی
به تفکر عمیق ندارد؛ چراکه نوعی از مجاز است

ما می گوئیم :

فرق است بین «انجام عمل» و «تفسیر و تحلیل عمل»
(دومی می تواند بسیار دقیق و خارج از فهم عرف باشد)

غرض از وضع : استعمال است تا لفظ بر معنی دلالت کند

پس : وضع مقدمه استعمال است

دلالت بین دو شیء است : دالّ و مدلول (= دوئیت)

اگر هوهویت پدید آمد، دیگر دوئیت از بین می رود

نتیجه : هوهویت لغو است (به تعبیر بهتر، مضر است)

هوهویت لغو نیست : چراکه اثر دارد که همان انتقال از لفظ
به معنی است

هوهویت مضر نیست : چراکه دالّ و مدلول واقعا متعدد
هستند و به وحدت اعتباری ضرری نمی زنند

مرحوم خوئی

جواب اشکال

بررسی

اشکال دوم

به مبنای

«جعل

هوهویت»

جایی برای اشکال آقای خوئی نیست؛ چرا که ما گفتیم:

وجود های **لفظی** و **عینی** ← **متعدد** هستند

ماهیت این دو ← **یکی** است

همانطور که از صورت ذهنیه به ماهیت موجود در خارج منتقل می شویم ←

از لفظ به معنی منتقل می شویم

ما می گوییم:

مدعی :

استعمال ← عبارت است از افناء لفظ در معنی

و این تنها با مبنای هوهویت سازگار است

علت ← وقتی دو شیء با هم هوهویت یافتند، در هم فانی می شوند

این مدعی **باطل** است

علت ← افناء لفظ در معنی یعنی اینکه در مقام استعمال،

لفظ را نبینم ← این با کثرت انس با لفظ حاصل می شود

← که طبق تمام مبانی قابل جریان است

جواب :

بلکه افناء با مبنای هوهویت **نمی سازد**

علت : وقتی در مرحله وضع جعل هوهویت شده است در

مرحله استعمال نوبت به افناء لفظ در معنی نمی رسد ←

شیء واحد که افناء نمی شود

بررسی یک

مدعی

این مینا خالی از اشکال است

جمع بندی مینای

«جعل هو هویت»

اما قول علامیت ترجیح دارد
علت : به علت کلامی که مرحوم فاضل مدّ نظر
قرار دادند

نظریات پیرامون
«حقیقتِ وضع»

نظریه هفتم :
مبنای شهید صدر

در هر لغتی، بین الفاظ و معانی، **علاقه** وجود دارد

لفظ را **دالّ** و معنی را **مدلول** می خواهند

علاقه بین تصور لفظ و تصور معنی ← **شبیه** علاقه ای است که
بین طلوع خورشید و نور است

طلوع خورشید ← ما را به **نور** می رساند

تصور لفظ ← ما را به **تصور معنی** می رساند

نتیجه : تصور لفظ **سبب** تصور معنی است

شهید صدر

عملیات
وضع در
نگاه شهید
صدر

تخصیص الفاظ
معین برای معانی
خاص

نتیجه تخصیص:
ایجاد علقه بین
الفاظ و معانی

استمرار این
تخصیص:
موجب دلالت
شد که آن را
وضع می نامیم

سؤال :

موسسین لغات، چگونه بین دو شیء که هیچ گونه علقه ای میانشان نیست، علقه سببیت ایجاد می کنند

جواب :

ایجاد علقه سببیت بین لفظ و معنی موافق **قانون کلی** ذهن بشر است
قانون کلی : هر دو شیئی که **دائما** با یکدیگر مقترن گردند بین این دو **علقه** ای اتفاق می افتد و تصور یکی **سبب** برای انتقال به تصور دیگری خواهد بود

شهید صدر

پایان